

Nro 29.

A' FELS. R. TSÁSZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Költ Bétsben Juniusnak 25-dik napján 1793.
esztendőben.*

Európa.

Tagadhatatlan dolog, hogy a' Frantzia nemzetnek adótsága igen nagy, és ha a' náliok zokásban lévő pénz neme szerént számlállyuk, nem egygy 's két, hanem egynéhány milliárdokra felmegyen. De azért még is lehet tsak e' jelenvaló száznak historiájából is egyg olyan Statust mutatni, mellynek adótsága, nem egygy 's két, nem is két 's háromszáz, hanem ezer millióval is felül haladja a' Frantzia nemzetnek adótságát.

A' Fr. mostani Statusnak adótsága *Crome Gissai* Professornak számvetése szerént, kiről én már fely-

lyebb *pag.* 297 emlékezetet tettem, 2062 millió livrára megyen (*u*). E' mellett 4032 millió, és 870,641 assignata, az az, papiros pénz, melly mindenkor a' Statusnak adólsága szokott lenni, vagyon mostan folyamatban. És így a' két summát öszve vetvén 6094,870,641 az az, *hat ezer kilentzven négy millió, nyóltzszáz hetven ezer, hatszáz negyven egy* livrából áll a' Fr. nemzetnek valóságos adólsága, melly summa rhenes forintokra által tétetvén 2301,979,626, az az, *Két ezer háromszáz egy millió, kilentzszáz hetven kilentz ezer, hatszáz huszonhat* rh. forintokat tesz.

Egygy Angliai tudósnak számlálása szerint, 1789 esztendőben, 252,584,986, az az, *Két száz ötven két millió, ötszáz nyóltzvan négy ezer, kilentzszáz nyóltzvan hat* font sterlingre ment Angliának adólsága (*x*). A' Frantziák ellen indított háborúnak folytatására ismét 6,250,000, az az, *hat millió, két száz ötven ezer* font sterlingel szaporította azt múlt Mártiusban *Pitth* Minister. Ennekfelette 460 millió font sterling papiros pénz foly Anglia Országban, és így, mivel ez is közönséges adólság, mind öszve 258,834,986, az az, *Két száz ötven nyóltz millió, nyóltzszáz harmintznégy ezer, kilentzszáz nyóltzvan hat* font sterlingre, az az, a' mi pénzünk szerént 3679,51,874, t. i. *Háromezer hatszáz hetven kilentz millió, ötszáz tizen négyezer, nyóltzszáz hetven négy* forintra megyen az Angliai Statusnak jelevaló adólsága. Így lévén a' dolog, hogyha az Angliai és Frantzia Sta-

---

(*u.*) Egygy livra, a' mi pénzünk szerént 22 kr. és egygy harmad részt téfzen.

(*x.*) Vid. John Sinclair *The history of the public revenue, of the Britisch Empire* P. II.

űsnek adótságokat a' subtractionnak regulája szerént egybe veténdjük; ki tettik, hogy Angliának adótsága 1368,535,248, az az, *Ezer háromszáz hatvan nyóltz millió, ötszáz harminztöt ezer, két száz negyven nyóltz forintal felül müllya a' Frantzia nemzetnek adótságát.*

Noha sokkal nagyobb az Angliai, mint a' Frantzia Statusnak adótsága; még is mindazonáltal sokkal gazdagabb Anglia Frantzia Országánál, adótsága sints amannak annyi romlására mint ennek. Frantzia Ország többnire más gazdag közönséges társaságoknak, nevezetesen Hollándiának és Velentzének tartozik, és így a' töke pénzért elztendönként fizettetni szokott nagy interes ki megyen az Ország kebeléből, és annak soha semmi hasznát nem veszi a' nemzet. Ellenben az Angliai Status többnire maga kebelében lakó gazdag kereskedőknek és uraknak adótsa, következésképen noha magának a' Statusnak kárára, de a' gazdag lakosoknak hasznára vagyon Angliának adótsága.

Valamint igen különös Nagy Britanniának constitutiója, úgy rendes adótságának formája is, mellyet igen szép dolog lészzen meg tanúlnunk. — Adótságának leg nagyobb része *perpetuities*, az az, olyatén, mellynek meg határozott interesét mind addig kell fizetni, valameddig a' töke pénz le nem fizetődik. Hanem ebben az a' haszon van, hogy a' *Creditor*, avagy az adó soha addig vizsgálza nem kérheti töke pénzét, valameddig a' Status le nem akarja fizetni. Második adótságának neme az *annuities*, a' melly ismét hosszú és rövid *annuitiesre* vagyon fel osztatva. Az elsőbb 99, az utólsóbb 30 elztendőre vagyon meg határozva, és azon időnek el folyása után, magából az interesből fizettetik ki a' töke pénz, minthogy csak nem minden harmadik elztendőben kisebbiti annak az interesét a' parlamentom. Harmadik adótságoknak neme az úgy nevezett *the annuities*

fer lives, avagy *Tontink*, mellynek interese több személyek között szokott fel oíztattatni, mind addig, mig mindnyájan ki hainak az interefsatusok, akkor pedig a' Statusé a' tőke pénz. Ez az adóságnak neme fundált és nem fundált adólságra szokott fel oíztattatni, az elsőbb interesének fizetésére a' parlamentom kötelezi le magát, és ha a' szükség kívánnya új adót vet a' lakosokra annak ki fizetésére. Az utólsóbb, az az, a' nem fundált adólságnak és interefsének le fizetésére, pedig a' parlamentom le nem kötelezi magát, nem is enged új adót vettetni a' népre.

Mitsoda fundusa legyen az Angliai Statusnak adólságai interefsének fizetésére, jövő alkalmatolsággal le fogom irni.

A' Famársi Győzedelem Historiájának folytatása.

Midőn ekként diadalmaskodtanak vólna vitéz katonáink az ellenségen néhány Fr. lovas regimentek mentek ellenek, és rész ízerént a' sántzok el foglalásában foglalatoskodott batalionjainkat, rész ízerént ezen második colonnének több részét meg támadták. *Barkó* fő Strázsa mester maga escadronjával és két Hannóverai escadronnal ment ellenek, és nem gondolván nagyobb erejekkel, vitézi módon meg támadta, és velek vólt hosszas tsatázása után ízerentsélsen vissza is üzte őket, *Verges* Generált több officérekkel és köz emberekkel égyetemben fogván el közülök.

Ezt látván *Ferraris* Gróf, hirtelen rendbe állította colonnéját, és közelebb masiroztatta az ellenség sántzaihoz, másként lehetetlenség lett vólna előbb menni, a' Ronelle patakán által szállani, és a' *Famársi* tábornak sántzait ostromlani. Eléggé igyekezett az ellenség a' Cs. K. seregeket

a' Ronelle patakjának bal partyán fel hányatott
battériái által meg akadályoztatni; de semmire
sem mehetett, mivel *Ferraris* Gróf is jól értette
maga mesterségét, és a' Ronelle pataknak jobb
partyán készített battériák, 's azokra vonatta-
tott ágyúi által derekasan meg felelt nékiek. —
Azomban észre vévén Gr. *Colloredó Wentzel*, hogy
Marlis felől feléjük igyekező ellenség *Ferraris*
Gróf colonnéjának jobb szárnyába akart vólna
tsapni, a' *Valenciennesből Bavayba* vivő út mellé
küldötte *Kraj* Generál Májort, egy batalion ma-
gyar gyalogsággal, egy compánia vadász kato-
nával, és két tzúg *Eszterházy* huzárokkal, melly-
nek az a' hazna vólt, hogy az által a' *Ferraris*
Gr. colonnéjára ütni akaró ellenség, onnan el vo-
nattatott, és semmi segítség nem mehetett nékiek
segítségére *Valenciennesből* ki.

Az alatt, mig *Ferraris* Gróf az ellenségnek
sántzait el foglalta, és magát a' *Ronelle* patakon
túl hajtotta, az *Eboraki* hertzeg és Pr. *Hohenloé*
is által mentenek a' *Ronelle* patakon *Marech*
mellett, colonnéjoknak nagyobb részével, és mi-
neutánna mind a' gyalogságot, mind a' lovas-
ságot hadi rendbe állították vólna, mind előbb
előbb mentek, és mind bellyebb bellyebb nyom-
ták az ellenséget *Famársi* táborok felé. Az *Ebo-
raki* hertzegnek Generáladjutánsa *Kraffort* gazda
kapitány utánna nyomulván az hátráló ellenségnek
egy olztály lovaszággal, bé érte a' *Scaldis* vizé-
nél, le vágott közzülök 150 embert, 30 el fogott,
és 10 bagázsias szekeret is el nyert, holott rend-
kívül való vitézséget mutattanak az Angliai lova-
sok. Illyenképen semmi akadályok nem lévén
az égyyesült seregeknek *Querenuin* faluig mente-
nek az *Eboraki* hertzeg, és Pr. *Hohenloé*, holott
15 órákig tartó masirozások, és 8 órákig tartó
tsatazások után ki pihentették seregeiket, 's az
alatt meg visgáltatták a' *Famarsi* Fr. tábornak
fekvését, és egyéb minéműségeit.

A' vizsgálódásra ki küldetett hadi tisztek által tudtokra adattatván az *Eboraki* hertzegnek, és Pr. *Hohenloénak*, hogy azon hajláson, melylyen fekszik vala *Famarsnál* a' Fr. tábor, négy eröss reduták, még pedig olyanok, mellyeknek égyikéről a' másikig ért az ágyú golyóbis, vólnának fel hányattatva, és hogy azokat egyfzersmind kellene meg támadni, és el foglalni: a' napnak enyészethez való közelgetése miatt, következett napra halasztották azoknak meg támadását.

A' *Valenciennesi* Fr. őrizetnek szemén való tartására rendeltetett colonnénak fő kórmányozója Gr. *Clerfait* hadi tármester is három helyen támadta meg *Májusnak* 23 napján reggeli 3 órakor a' *Rajmesi* és *Vicogne* előtt fekvő erdönél készitetett Fr. sántzokat. Seregeinek első részét *Ferdinánd Würtembergi* Printz gyalog regementének *Obestere Gontreuil* Gróf vezette, a' másodikat *Paulus, Murray* regementének fő Strázsa mestere; a' harmadikat a' *Laudon* nevét viselő zöld szabad seregnek fő Strázsa mestere *d' Aspré*. A' minémü vitézi indulattal támadták ezek meg a' Fr. sántzokat, éppen olyan indulattal, és álhatatósággal védelmezték azokat a' Frantziák, de azért még sem álhattanak meg a' miénk előtt. Sokkal több sántzokra és redutokra találtak *Gontreuil* *Obester*, és *Paulus* fő Strázsa mester, mint sem gondolhatták vólna, és minthogy nehéz lett vólna az ellenséget tsupán tsak ágyú golyóbisok által ki szoritani, bajonéttokkal mentenek rajtok, 's azokkal üzték ki őket azokból, azokkal szoritották az erdő szélén épült battériájikba. Holott segítséget kapván a' Frantziák, eléggé iparkodtanak el vesztett sántzaiknak vissza nyérésekben, de mindenkor szerentsétlenek vóltanak, valamennyiszer próbát tettenek, mind annyiszor kéntelenitettek nagy vesztésekkel vissza szorúlni. Mind két részről elegendő vér ontatott ki, de sokkal több az ellenség részéről, mivel ők 3000 embernél többet vesztet-

tenek el, a' győzedelmesek közül pedig mintegy 800 holt meg és esett sebbe. *Gontreuil* colonnéja egy 4 fontos ágyút, a' *Paulus* colonnéja pedig egy 12 fontos ágyút, és két granatéros compániát zászlót nyert. A' *Brentánó* és *Eszterházy Antal* gyalog regementyei mások felett meg különböztették magokat ezen véres tsatában.

Ottó Generál Májor, a' ki a' réa bízott colonnéval, az ellenségnek *Valenciennes* és *Quesnoy* közt való égygyesülhetésének meg akadályoztatására vala ki rendeltetve, az említett időben, t. i. Májusnak 23 napját követő éjfélnélkor *Jalain* mellett gyűjtötte öszve seregeit, és minekutánna az elő menő sereget, mellynél 4 escadron *Barkó* huszárjai vóltanak, ugyan ezen regementnek fő Stráza mesterére *Ötvösre* bizta vólna, *Willers-Pol* felé ki indúlt, meg támadta ottan az ellenséget, onnan el űzte, egy ágyúját el vette, és egészen *Quesnoi* erőtségig szoritotta vissza.

Májusnak 24 napján, reggeli 2 órakor, mind az *Eboraki* hertzeg és Pr. *Hohenloé* magok fő colonnéját, mind Gr. *Ferraris* és *Clerfait* hadi tármesterek meg akarták a' *Famarsi* táborban fekvő ellenséget támadni, hová minekelötte ki indúltanak vólna, reménységeken kívül azt a' hirt kapták a' vizsgálódásra ki küldetett lovas osztályoktól, hogy az mind a' *Famarsi*, mind az *Anzaini* tetöket oda hagyta vólna. Ahozképest a' fő colonné, t. i. a' mellyet az *Eboraki* hertzeg vezérlett, a' *Famarsi* tetökre ment, 's ott telepedett le, a' második colonné Gr. *Ferraris* alatt, a' *Ronelle* patakon túl *Samion* és *Aulnoit* mellett szállott táborba; a' harmadik colonné, mellyet Gr. *Clerfait* vezérlett, előbbi helyén *Onnaing* mellett maradott. Illyenképen támadták és verték meg az égygyesült Cs. K. és Anglus-Hannóverai seregek az ellenséget, illyenképen űzték ki öket győzhetetlennek lenni tartatott *Famarsi* táborokból. Közülök mintegy 4000 ember maradt a'

tsata piatzon, és esett sebbe, 278 fogattatott el, kik között 1 Generál, 1 Obristlájtnánt, 16 felsőbb és alsóbb rangú officérek valának. E' mellett 13 ágyút, 18 táborigeszközös szekeret, és 3 zászlót vesztettnek el. Az égyyesült gyözedelmes seregek közül 1017 estenek el és kaptanak sebet, kik között 49 Stabalis és fő tisztek valának.

Folytatása fog következni.

Ujjabb Hadi Történetek és Környülállások.

Pr. Koburnak a' Fels. hadi Kantzelláriához érkezett tudósítása szerént, illyetén hadi történetek valának e' mostan folyó hólnapban a' Belgio-mi földön táborozó seregeknél.

A' Frantzia seregek minden mozdulásaiából azt lehetett ki húzni, hogy annak fel tett tzeilya Flandriának meg támadása lett légyen. Ahoz képest nagyobb bátorságnak okáért a' *Lys* folyó vizen túl telepedett le, és vont a' öszve a' Hollándus seregeket az Orániai örökös hertzeg, hogy ekképen mind Flandriának Belgákhoz tartozó részét védelmezhesse, mind magát olly rendbe vehesse, mellyben semmi úton módon ne árthafson nékie az ellenség.

Juniusnak 5 napján 400 főből álló Frantziáság támadta meg *Poperinghnél* álló örálló katonáinkat, kikkel olly derekasan viselte magát *Schlichtig* hadnagy, hogy mind addig, mig a' *Mylius* Obester által segítségére küldetett huszárok, és *Laudon* szabad seregéből való katonák oda érkeztenek, ki nem mozdúltanak helyekből. Ezeknek oda érkezések után pedig rajtok ütött a' Frantziákon a' nevezett hadnagy, és közülök 10 embert le vágván, és 8 embert egygy tisztel égygyütt el fogván, szerentsélsen visszazazta üzte őket. Ré-

szünkről a szabad seregbeli katona, és egy vadász katona estenek el.

Juniusnak 6 napján *Tilleul* nevű falunál lévő erdőt el foglalván az ellenség, a' Szerviai szabad seregből való ör állóinkat *Douziésnél* meg támadta, és a' faluig vissza nyomta. Fülébe menvén *Gr. Keglevitsnek*, a' *Blankenstein* huszárai fő Strázsa mesterének e' történet, leg ottan segítségekre ment a' Szerviai szabad seregbeli ör állóknak, és mivel már akkor a' kertekbe vette magát az ellenség, és így lovon hozzájuk nem férkezhetett; paripájáról le szállván, a' nevezett szabad sereg eleibe állott, és olly bátran vitte azokat a' Frantziák ellen, 's olly derekasan viselte magát, hogy amazok kéntelenek vóltak a' faluból ki menni, és egynéhány ember veszteséggel oda vissza térni, a' honnan jöttenek.

Watrelov mellett állott hollándiai ör állókat is meg támadták a' Frantziák *Juniusnak* 10 napján, még pedig nagy számmal; még is mindazáltal nemcsak meg tartották ör állásokat a' hollándus katonák, hanem ennekfelette szerentsélsen is vissza verték őket.

Juniusnak 12 napján, viradtakor *Ronck* mellé szállott az Orániai örökös hertzeg, tetstvére öttse pedig *Fridrik*, *Fr. Wervikből* ki üzte az ellenséget, melly tsatazásban a' Hollándusok közül 20 ember maradt a' vérnek piatján.

Valenciennes formális ostromoltatásának szempillantása naponként mind jobban jobban közelget. *Juniusnak* 6 napján egy deputatiót küldöttek a' városnak lakosai *Pr. Koburghoz*, és azon esedeztének, hogy a' mennyire lehet, kedvezzen lakó hajlékaiknak, vagyonoknak, és életeknek, mellyre azt felelte az említett Austriai hérós, hogy ez egyedül a' Frantzia örízetnek fő kormányozóitól függene. Ezek pedig el tökélették ma-

gokban, hogy inkább a' városnak kö falai közé akarják magokat temettetni, mint a' várost önként fel adni.

Kevesen múlt, hogy Juniusnak 5 napján, *Orchies* és *Ryssel* közt, a' Prussusok kezébe nem akadt *Custine* Frantzia Generál, a' ki egy tzúg lovasággal személyesen kémlelésre ki menvén, véletlenül a' Prussiai elő ör állókra bukkant. Melyet észre vévén a' *Golcz* Generál veres hufzárjai rajtok hajtottak a' Frantziákon, le vágta egy Obestert, és néhány tisztet, 's köz embert közülök el fogtak. Gyorsan repülő paripájának köszönhetette maga *Custine* Generál, hogy a' Prussusok markától meg menekedhetett.

Nem régiben ki tsaptak a' *Valenciennesi* Fr. őriző katonák, de bezzeg meg adták vakmerő bátorságoknak az árrát, mivel a' Cs. K. katonák előre észre vévén szándékjokat, lesbe állottanak, és 700 embert közülök csak hamar el tsiptek.

Condé várának commendánsa, Juniusnak 6 napján a' midőn szinte Frantzia Ország felé fújt volna a' szél, egy ballont botsátott fel, 's ahoz egy iskatulát kötött, mellyen ez a' felül irás vala: A' ki ezt az iskatulát meg találandja, adja által azoknak a' kiknek illik, t. i. a' Fr. seregek kormányozóinak, és a' N. Gyűlés biztosainak. — Azon közben meg fordúlván a' szél, nem Frantzia Országban, hanem a' *Valenciennes* alatt fekvő Austriai táborban esett le a' ballon, és így nem a' Fr. Generálokhoz, hanem Pr. *Koburghoz* vitettetett. — Mi lett légyen ebbe az iskatulába záratott leveleknek foglalattya, nem tudatik.

Juniusnak 7 napján 400 Frantzia fel kerekedvén el indult, hogy a' *Marchiennes* és *Bouvignies* közt vigyázaton álló 30 Prussusokat keleptzéjébe kerithessék. Fülökbe menvén fel tételek a' *Goltz* hufzárjainak, egygy osztály karabélyosok-

kal égyütt el bújtanak az erdőben, mellyet észre nem vettek, az erdő szélén el ment Frantziák. Mikor már meg támadták volna a' Prussiai ör állókat, akkor ugráltak ki les helyeikből a' Prusus huzárok és karabélyosok, és hátok mellé kerülvén 300 embernél többet le kaszaboltak közülök, a' többit pedig el fogták, úgy hogy a' 400 ember közül, még csak égyetlen eggy sem mehetett többé vissza.

A' *Ryfseli* fegyveres házból, éjjel nappal mennek a' nagy ágyúk a' *Cambray* (Cameracum) vidékére. Maga *Custine* Generális *Rüsselben* mulat, és 6000 sántz ásókat rendeltetett ki *Bouchain* és *Dovay* közt fekvő mezőkre, holott, a' mint mondatik, egygy nagy tábor hely fog készíteni.

Német Birodalom.

Ha valaha, most bizony vendégeskedhetnek a' Rajna vizének úszkáló lakosai a' vizbe hányatott Frantziáknak hólt testeikkel, a' mint a' halászok bizonyittyák, soha sem is ettek kövérebb potykákat mint mostan. — A' Prussiai király, ezen hólnapnak 7-ik napján kérette fel utóllýára Moguntzia városát a' Frantzia őrizetnek fő kormányozójától, és mind az ott lévő klúbistáknak, mind a' Frantzia katonáknak szabados ki mentelt igirt, ellenben, ha tovább is meg átalkodnának nyakasságokban, és erőszakosan kellene nékie a' városnak el foglalásához jutni, minden kégyelem és irgalom nélkül fel fogja a' klúbistákat akasztatni.

Egy Moguntziából sok veszedelem között ki szökött lakos le nem tudta elegendőképen festeni Moguntzia városának mostani szomorú állapotát. A' többi közt azt is beszélette, hogy

a' Fr. őrizetnek kormányozója Juniushnak 5 napján akart ki tsapni, hanem kevés seregek mutaták arra való kedveket, és elsőben is pénzt, kenyert és húst kívántak magoknak adlattatni — Elég részek vagyon a' Moguntzia pintzékben találtatott jó rhénusi borbán, de mivel a' bor ital mellett keményen szokott ehes hasok korogni, réáúntak a' bór italra.

Juniushnak 10 napját meg előző éjjel éjfélt után, külömb-külömb-féle helyeken ki ütöttek a' Frantziák. Tettetésképen Gustávshurgra, és Weisnaura, holott a' Moenus vizén innen lévő téglarégető kementzére és Biberichre vala fel tett tzeilyok. Mind a' két helyről véres fejekkel kellett nékiek vissza térni. A' *Biberichi* és *Moszbachi* lakosok annyira meg rettentenek, hogy gyermekeikkel égyütt oda hagyták honnyaikat, holott onnan is vissza üzték a' Hasszusok a' Frantziákat. Egész éjjel meg nem szüntek az ágyú és apró puska ropogások, mellyek miatt szüntelen való félelem és nyúghatatlanság között vóltanak a' szegény lakosok. A' *Rajná*n túl fekvő sz. kereszt templomára tüzes golyóbisokat hányván a' Frantziák, porrá égették azt, nem tsak magát a' templomot, hanem az annak szomszédtságában építettett házakat is. Ezt pedig azon okból miveltek, mivel akadályokra vólt a' Cs. K. táborra való lövöldözésekben. És így még a' szent helyeknek sem kedveznek, dühös indulatoknak kiönthetése miatt. Éppen most jut eszembe egy szép virtusa az Orosz seregeknek. Midőn 1763 esztendőben Kuhnesdorf alatt az Oderai Frankfortumhoz egy fél mélfölnire feküdt vólna az Orosz tábor, *Soltikóv* fő kormányzó bé izent az Universitas Rectorához, és azt kívánta magának tudtára adattatni, mellyik részében feküdné a' városnak az Universitas bibliothecája, avagy könyvtárja. Nem akarok, *úgymond Soltikóv*, a' tanuló ifjúságnak ágyú golyóbisaimnak tüze által kárt tenni, nem könyvek, hanem Prussiai kato-

nák ellen hadakozom. Bár a' Frantziák is követ-
nék e' részben az Oroszoknak ditsiretes példá-
jokat.

Spanyól Ország.

Három Spanyol ármádia táborozik Frantzia Országának határai mellett. Az *első* a' Navarrai *Ventura Caró* Generál — a' *második* az Arragóniai *Castel Francó Principe*, a' *harmadik* a' Catalóniai *Ricardos* Generál kormányozások alatt. És már mind a' háromnak vólt szerentséje a' Frantzia patriótákkal viaskodni. Navarra felől kedvezvén nékiek a' szerentse, a' Spanyol birodalomba bé tsaptak, és két városokat, mellyekben kevés őrizet feküdütt, u. m. *Zugarramundit* és *Urdast*, nemtsak el foglalták, hanem egézlén ki prédálták és el pusztították. Aprilisnek 23 napján *Andája* és *Fuentarábia* mellett meg támadták a' Spanyol seregnek bal szárnyát, és ámbár ezeknek se lovasaik, se ágyúik nem vóltanak, még is vitézi módon viselték magokat, és 6 ágyúiknak sütő lyúkait bé szegezvén, igen szép rendel vissza vonták magokat. Ellenben a' Spanyol seregnek jobb szárnya a' *Sara* mellett fekvő sán-
tzokkal meg erősitetett Fr. táborra ütvén, tábor helyeket el foglalta, onnan a' Frantziákat ki üzte, és gazdag nyereséggel meg rakodva tért *Verába* vissza. Arragóniának szélein bé tsaptak ugyan a' Frantziák, hanem a' *Noguera* vizén által menvén, és mind előbb előbb rukkolni akarván a' Spanyol seregekkel öszve akadtak, és hofszas viaskodások után sem érhatték el tzéllyokat, hanem kéntelenek vóltak nagy veszteségekkel onnan vissza térni. De bezzeg más nótát fújt nékiek *Catalóniának* határain *Don Ricardos* Generál, a' ki April. 16 napján *Roussilonba* bé ütött, Sz. *Lörintzet* minden vér ontás nélkül el foglalta, April. 17 napján *Arlest*, 20 napján velek való

hosszas és véres tsatazása után hatalma alá vetette, és egész *Perpignanig* szoritotta őket vissza. Májusnak 18 napját követő éjjel 12 ezer embert vitt *Ricardos* Generál a' Frantzia tábor eleibe, más nap meg is ütközött velek, és amár mind ártilleriájokra, mind fekvésekre nézve erősebbek voltak a' Spanyoloknál; még is mindazáltal négy órákig tartó viaskodások után kénytelenek voltak hátat vetni, és 2000 ember veszteséggel, és minden tábori eszközeiknek, u. m. ágyúiknak, sátoroknak, bagázsijoknak, zászlóiknak s. a. t. hátra hagyásával bellyebb futni Frantzia Országba.

Frantzia Ország.

Minémű változást szenvedett legyen a' Frantzia Nemzeti Gyűlés *Maratnak*, és a' vele együtt tzimborázó Jakobinusoknak fortélyai által, meg beszéllettem újság leveleimnek 27 darabjában. Azóltától fogva mik történtenek közöttök, minémű érzékenységgel vették legyen némelly Frantzia Osztályok képviselőiknek erőszakos el fogatataisukat, jövő alkalmatossággal, úgy, a' mint illik, elő fogom adni.

Tudósítás.

Melly által tudtára adatik minden érdemes és ama' kellemetesebb foglalatossággban az olvasásban gyönyörködnek, hogy a' Kolosvári Nemes Ref. Kollégyiom Typografiájában ama' gyermekek

neveltetéséről írt munkáiról nevezetes *Kámpé* úr Amerika fel találásáról írott munkája 3 darabokba magyarra fordítva nyomtattatik, és már a' két darabja sajtó alól ki is jöven, az azt olvasni kívánóknak égy rh. forint és 30 kr. elő-pénz bé fizetés mellett ki adattatik; melly summaért a' harmadik darabot is két hólnapok alatt ki ki kezéhez veheti.

Nem vala szándékom, hogy ezen könyvet sajtó alól való ki jövelele előtt az érdeemes olvasóknak szemek eleibe botsálsam; tudván azt, hogy *a' jó bór tzégér nélkül is el kél*: de nem engedé ezen könyvnek kellemetelsége, mert találtattak sokan olyan érdeemes olvasók, a' kik előtt esméretes lévén német nyelven ezen könyvnek kellemetelsége, arra inditának, hogy elő-pénz bé fizetés mellett a' már eddig ki jött darabokat ki adnám. De hogy ne láttálsam ezen könyvet tsak magam ditsérni, illendőnek tartám a' Forditók² ajánló leveleket is az érdeemes olvasókkal való közlés véget ide bé iktatni, mellyből meg tetsék, hogy nem tsak előttem szép az el aadsáért, hanem mások előtt is a' kedvességért.

* * *

A' F O R D I T Ó K.

Kedves ifjú Olvasóim !

Ollyan kellemetes, mulatságos, elmés, és a' mellett igen hasznos olvasást nyújtok kezetekbe, a' minémüt még eddig elé, a' ti ifjúi elméteknek égyet is nem mútattak. Meg érzette ennek valóóságát Német Ország, mert mihelyt az elmés író *Kámpé* úr ezen három darab munkátskáját, illy² különös kellemetességü elméségeekkel, erköltsi

épületes magyarázototskákkal fel ékesítve közre adá; minden Atya a' maga gyermekinek, és minden tanító a' maga tanítványának meg szerzé, úgy hogy, tsak kevés idő alatt is igen sok nyomtatványok el fogyának. Úgy annyira is magához vonzó ezen beízelgetések olvasása, hogy a' ki tsak valamennyire ki emelkedett a' porból gondolkodása módjával, annak ezt nem kedvelieni lehetetlen. Bizony tsak az ilyen forma olvasásokkal lehet, 's nem másokkal, az ifjaknak képzelődéseket el ragadni, meg tartóztatni, és egyynéhány fertálynyi folyvást tartó figyelmeteségre szoktatgatni, 's végezetre az olvasásra való vágyódást, benne úgy fel gyúlasztani, hogy még a' fontosabb foglalatú könyvek olvasásának se irtózzanak néki fogni. Nem nézhetvén tehát, hogy égy ilyen különös betsü olvasó könyv még tovább is titokban légyen Kedves Hazánk ifjai előtt, imé magyarra fordítók minden lehető figyelmetességgel és érthetőséggel. Ellyetek vélie halznotokra hazafi szívelességgel ohajtjuk.

Az elő pénznek bé szedésére következő helységekben ezen érdemes urak kérettetnek.

Bétsben: Titt. Doktor Detsi Sámuel úr.

Budán: Compaktor Kis István úr.

Patakon: A' Ref. Kollégyiom Thecáriusza Zilahi Sámuel úr.

Debretzenben: A' Ref. Kolégy. Adsessora Thót Pál úr.

Somlyón: A' Ref. Oskola Rectora Bakos Dániel úr.

Kolosváratt: A' nyomtattató.

Enyeden: Tiszt. Profelsor Benkő Ferentz úr.

M. Vásárhellyen: A' Coll. Bibliothecariusza Szabó András úr.

Déésen: A' Ref. Gymnásium Rectora Tiszt. Kolosvári Jósef úr.